

Ret hos Folket, som man skal respektere, og at den skrevne Lovs Formaal, ikke er at forandre den i Folket fødte Ret, men at stadfæste den saaledes, at Udviklingen aldrig kommer i Strid med, hvad der efter den uskrevne Ret maa ansees for at være det, som Folket har kendt for Ret, og saaledes er det gaaet i Frankrig. Der var allerede der i Aaret 1640 udviklet et saadant Forhold, hvorefter Kommunerne indtog en mere selvstændig Stilling og hvorefter de kunde komme til at træde op og være virksomme i saadanne Tilfælde, som her omhandles. Det var den uskrevne Ret, som stadig gjorde sig gjældende her, men kun i ringe Omfang og kun der, hvor det virkelig havde været muligt for Kommunen at komme til at gribe ind. Det var først Begivenhederne i 1789, som gjorde, at man for at forebygge Virkningen af det sig udviklende Anarki, begyndte at ville overføre i den egentlig skrevne Lov de Grundsatninger, som man i mindre Omfang paa Grund af Kommunernes hele Stilling havde anset for at være heldige, da var det, man kom til Bestemmelser om, at Kommunerne skulde være pligtige at staae til Ansvar, naar der skete Skade paa Kirksens Gods. Samme Aar gik man videre. Man kom til at sige: „I Kommuner skulde være pligtige til at erstatte al den Skade, som paasføres Skovene“. Endelig kom man i 1790, da Trykket var stærkt, til at sige: Nu skal enhver Kommune være pligtig til at staae til Ansvar for den Skade, som bliver paasført ved Oprør og Tumulter, men man sagde tillige — hvad jeg vel vil bede det høitærede Thing bemærke — hvorefter Kommunens Beboere have været opfordrede til at yde Bistand og have været istand dertil, og her kommer vi til det Punkt, jeg har gjort gjældende i mit Raisonnement, nemlig at man endnu i 1790 under Trykket af alt det, der opfordrede til at overskrive saavidt muligt alle Grændser, der lod sig overskrive, for at forebygge Anarkiets Virkninger, sagde: I skulde være forpligtede dertil, men kun forsaavidt man har forlangt Eders Bistand og I have kunnet yde den. Forholdene udviklede sig imidlertid og kun Dage førend Sektionerne i Paris styrkede Nationalkonventet, medens Forberedelserne til dens Undergang gik for sig, udkom den Lov,

som man nu gjør gjældende som en Lov, der skulde være veiledende ved at ordne disse Forhold hos os, nemlig Loven af 2den Oktobr. 1795, som bestemte, at Kommunerne ubetinget skulde have en saadan Forpligtelse. Det var altsaa under Trykket af ganske færegne Omstændigheder, man gik bort fra den allerede store Uvidelse, man havde gjort i 1790, hvor man dog gjorde det til Betingelse, at man havde opfordret Kommunens Beboere til at yde Bistand og de havde været istand dertil. Hovedbestemmelserne betragtes endnu som gjældende og Domstolene have i mange Tilfælde dømt efter de Grundsatninger, som indeholdes deri, men man skal ikke sige til mig: Sa, dette er jo et Bevis for, at man erkjender det for at være rigtigt; thi medens denne Lov af 2den Oktobr. 1795 blev fremkaldt ved et Oprør i en af Parises Forstæder, hvor Bevægelsen begyndte, have Domstolene i Frankrig stadig, eenstemmig, ja selv saaledes, at Kassationsrettens Dom er gaaet ud paa det Samme, antaget, at denne Lov ikke kunde bringes til Uændelse i Paris, og hvorfor ikke? Fordi man, som en Kassationsretsdom af 1841 siger — ja det er stærke Udtryk, den benytter, og de sinde ikke saaledes Uændelse hos os, men jeg skal dog anføre dem — ikke kan straffe et Subjekt, hvem Loven har berøvet Afgang til at tage Initiativet til at sætte sig i Virksomhed. Dette er omtrent de Udtryk, som denne Dom bruger. „Sag gjør ikke disse Udtryk til mine, men jeg gjør den Takke til min, som ligger til Grund for den, forsaavidt den stemmer med det, jeg allerede har udtalt.“ Saa længe Kommunerne ikke ere istand til at træde op, saalænge de ikke ere istand til at forhindre den Skade, som man vil nøde dem til at erstatte, saalænge kan og bør der ikke paalægges dem en saadan Forpligtelse. Denne Kassationsretsdom har netop i det Vand, hvorfra man vil hente en væsentlig Støtte for nærværende Lovforslag, erkjendt, at Betingelsen maa være den, som jeg har tilladt mig at fremsætte som den første Forudsætning, under hvilken der kan være Tale om Sligt; men jeg skal med Hensyn til denne Lov af 2den Oktobr. 1795 anføre en anden Omstændighed, som man ganske vist ikke i Frankrig saaledes har kunnet henvende Opmærksomheden paa, ikke har kun-